

اختلالات یادگیری و حمایت از کودکان

راهنمای عملی مناسب برای سنجش و کار با دانش‌آموزان و بزرگسالان
{اختلال دیرآموز (اختلال یادگیری مرزی)}
ویژه معلمان ابتدایی و دانشجو معلمان

نویسنده:

پنی مورگان

مترجمان:

مرید نیازی

دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی
ریاست دانشگاه فرهنگیان شهرستان اندیمشک

مرتضی بختیاروند

دانشجوی دکتری تکنولوژی آموزشی، دانشگاه علامه طباطبائی

ویراستار علمی و ادبی:

مرید نیازی

انتشارات آوای نور
تهران - ۱۳۹۸

سرشناسه	: مورگان، پنی (Clinical psychologist) (Morgan, Penny)
عنوان و نام پدیدآور	: اختلالات یادگیری و حمایت از کودکان : راهنمای عملی مناسب برای سنجش و کار با دانش‌آموزان و بزرگسالان (اختلال دیرآموز (اختلال یادگیری مرزی)؛ ویژه معلمان ابتدایی و دانشجو معلمان/نویسنده پنی مورگان؛ مترجمان مرید نیازی، مرتضی بختیاروند؛ ویراستار علمی و ادبی مرید نیازی.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۴۸ص:، مصور، جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵-۶۰۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: Child protection and parents with learning disability : good practicefor assessing and working with adults--including autism spectrum disorderborderline learning disability, ۲۰۱۷. عنوان اصلی : borderline learning disability, ۲۰۱۷.
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: راهنمای عملی مناسب برای سنجش و کار با دانش‌آموزان و بزرگسالان { اختلال دیرآموز (اختلال یادگیری مرزی)} ویژه معلمان ابتدایی و دانشجو معلمان.
موضوع	: خدمات اجتماعی خانواده -- انگلستان -- Great Britain -- Family social work
موضوع	: بزرگسالان ناتوان در یادگیری -- انگلستان -- روابط خانوادگی
موضوع	: Learning disabled -- Family relationships -- Great Britain
موضوع	: والدین توان‌خواه ذهنی -- انگلستان -- خدمات
موضوع	: Parents with mental disabilities -- Services for -- Great Britain
موضوع	: فرزندان والدین معلول -- انگلستان -- خدمات
موضوع	: Children of parents with disabilities -- Services for -- Great Britain
موضوع	: حمایت کودکان -- انگلستان -- Child welfare -- Great Britain
شناسه افزوده	: نیازی، مرید، ۱۳۶۱- مترجم / بختیاروند، مرتضی، ۱۳۶۰- مترجم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

اختلالات یادگیری و حمایت از کودکان

راهنمای عملی مناسب برای سنجش و کار با دانش‌آموزان و بزرگسالان
{اختلال دیرآموز (اختلال یادگیری مرزی)} ویژه معلمان ابتدایی و دانشجو معلمان

نویسنده: پنی مورگان

مترجمان: مرید نیازی - مرتضی بختیاروند

ویراستار علمی و ادبی: مرید نیازی

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه‌آرا: منیر السادات حسینی

چاپ: اول ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۰۶-۹

قیمت ۴۷۰۰۰

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

تومان

فهرست مطالب

۹.....	پیش گفتار مترجمان
۱۳.....	فصل اول: مقدمه
۲۹.....	فصل دوم: ناتوانی یادگیری خفیف و چگونگی تأثیر بر والدین
۶۳.....	فصل سوم: ناتوانی یادگیری مرزی و عملکرد والدین
۹۴.....	فصل چهارم: بهداشت روانی و ناتوانی‌های یادگیری
۱۳۸.....	فصل پنجم: اختلال طیف اوتیسم
۱۶۸.....	فصل ششم: عملکرد والدین، احساسات و وابستگی
۱۸۸.....	فصل هفتم: فرآیند تشخیص و ارزیابی
۲۰۷.....	فصل هشتم: کار با خانواده‌ها
۲۳۷.....	فصل نهم: نتیجه‌گیری
۲۳۹.....	منابع

تقدیم به

روح پاک پدرم که عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه زندگی، ایستادگی را تجربه نمایم
و به مادرم، دریای بی کران فداکاری، محبت و گذشت

تقدیم به همسر

به پاس قدر دانی از قلبی آکنده از عشق و معرفت که محیطی سرشار از سلامت و امنیت و آرامش و آسایش برای من فراهم آورده است

تقدیم به فرزندان عزیزم؛ ماهان و مهیار که امید بخش جانم هستند

و تقدیم به تمامی دانشجو معلمان فرهیخته و اندیشمند دانشگاه شریف
فرهنگیان و معلمان گرانقدر ایران اسلامی

مرید نیازی

پیش گفتار مترجمان

اختلالات یادگیری (Learning disorders) به سه دسته ناتوانی یادگیری ریاضیات، ناتوانی یادگیری خواندن و ناتوانی بیان کتبی و نوشتن تقسیم می‌شود. اختلالات یادگیری ارتباطی با کم هوشی یا دیرآموزی دانش آموزان ندارد.

این اصطلاح برای توصیف کودکان و نوجوانانی به کار می‌رود که ناتوانی یادگیری ویژه و بخصوصی دارند. به عبارت دیگر دانش آموزان مبتلا به این اختلال نیازمند شیوه‌های خاصی در آموزش هستند که با شیوه‌های معمول استفاده شده برای سایر دانش آموزان متفاوت است. در این مقاله با تعریف انواع ناتوانی‌های یادگیری آشنا می‌شویم.

هر اختلالی که در آن موفقیت تحصیلی فرد با توجه به سن و آموزش و هوش، براساس آزمون‌های معیار خواندن و نوشتن و محاسبه از آنچه انتظار می‌رود بسیار کمتر باشد، اختلال یادگیری توصیف می‌شود. اختلال یادگیری یعنی رشد ناکافی مهارت‌های خاص تحصیلی که به علت بیماری جسمی یا عصبی نباشد. این کودکان علی‌رغم هوش طبیعی در یک یا چند حوزه درسی مشکل یادگیری دارند و توانایی‌هایی مانند خواندن، نوشتن و یا ریاضیات به طور قابل توجهی کمتر از سطح توانایی عمومی کودک است. یعنی این عدم توانایی در حوزه تحصیلی خاص زیر سطح مورد انتظار براساس سن، هوش، و آموزش کلاسی کودک می‌باشد.

امکان دارد که ناتوانی یادگیری با روحیه ضعیف، عزت نفس پایین و کمبود مهارت‌های اجتماعی و افت تحصیلی همراه باشد. بزرگسالان مبتلا به این اختلال، ممکن است در زمینه‌های استخدامی یا سازگاری اجتماعی با مشکلات جدی مواجه شوند. اختلال یادگیری در همراهی با سایر اختلالات روان پزشکی کودک و نوجوان دیده می‌شود. در ۱ تا ۲۵٪ افراد مبتلا به اختلال سلوک، اختلال لجبازی - نافرمانی، اختلال بیش فعالی - نقص توجه و اختلال افسردگی، اختلال یادگیری نیز گزارش شده‌است.

ناتوانی‌های یادگیری به سه نوع تقسیم می‌شوند:

۱- ناتوانی یادگیری ریاضیات *Dyscalculia*

این اختلال در توانایی فرد به روی محاسبات ریاضی تاثیر می‌گذارد. اختلالات یادگیری در ریاضی می‌تواند نشانه‌های مختلف داشته و از فردی به فرد دیگر نیز متفاوت باشد. در کودکان خردسال اختلال ریاضی می‌تواند در شمارش و تشخیص اعداد تاثیر بگذارد. همان‌طور که کودک بزرگ می‌شود ممکن است در حل مسایل ریاضی و یا به خاطر سپاری جدول ضرب دچار مشکل شود. کودکان مبتلا به ناتوانی در ریاضیات در زمینه درک مفاهیم ریاضی، محاسبات، خواندن یا نوشتن اعداد، حل مساله و درک روابط فضایی دچار مشکل شدید می‌باشند.

۲- ناتوانی یادگیری خواندن *Dyslexia*

مشکلات خواندن از اساسی‌ترین مشکلاتی است که کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری با آن مواجه هستند، زیرا کودکی که نمی‌تواند بخواند شانس بسیار کمی برای موفقیت در مدرسه دارد. به عبارت دیگر اختلال خواندن، اختلالی است که به رغم تجارب کلاسی متعارف، شخص در کسب مهارت‌های زبانی خواندن و هجی کردن که متناسب با توانایی هوشی‌اش باشد، ناتوان است. کودکانی که دارای این اختلال هستند در خواندن و نوشتن، درک دستور زبان و خواندن و همچنین در بیان افکار خود به‌صورت شفاهی مشکل دارند.

۳- ناتوانی در بیان کتبی یا نوشتن *Dysgraphia*

مشکلات افراد مبتلا به این نوع از اختلالات یادگیری عبارت است از: مشکل در املاء نویسی، دست خط بدی، مشکل در انتقال افکار به روی کاغذ. فرایند نوشتن پیچیده است و به مهارت‌ها و توانایی‌های مختلفی بستگی دارد و مستلزم درک صحیحی از الگوهای نمادین نوشتاری است. مهارت نوشتن با کارکرد حرکتی چشم و هماهنگی حرکات ارتباط دارد، همچنین مستلزم هماهنگی حرکتی چشم و دست، کنترل بازو، دست و عضلات انگشت است. املاي یک کلمه پیچیده‌تر و دشوارتر از خواندن آن است چرا که در خواندن، نشانه‌ها و حروف الفبا در بازشناسی کلمه وی را یاری می‌کنند اما در

نوشتن دانش آموز باید بر روابط آواها و نشانه‌ها، تجزیه واژه‌ها و نحوه ترکیب عناصر متشکله آن آگاهی و مهارت کامل داشته باشد.

اختلالات یادگیری، بسیار متداول و در عین حال برای کودکانی دردآور است که این اختلالات را دارند و نمی‌توانند دریابند که چرا یادگیری برایشان دشوار است. درحالی که می‌دانند، به اندازه‌ی دوستانشان باهوش اند. بسیاری از کودکان اعتماد به نفس خود را از دست می‌دهند و این می‌تواند آن‌ها را به ناتوانی، تهاجم و حتی بزهکاری هدایت کند. هم چنین بسیاری از افراد مبتلا به اختلالات یادگیری سعی می‌کنند که استعدادها و توانایی‌های بالای خود را در زمینه‌های دیگری مثل ورزش، علم، کار با رایانه، خرید و فروش و یا هنر نشان دهند. در واقع مشکلات ابتدایی آن‌ها در یادگیری، باعث نشده است از دست دادن تمام آرزوها و اعتماد به نفسشان را از دست بدهند. نه تنها دریافتن علل بیولوژیکی این اختلالات، بلکه کمک به پیشگیری از آنها نیز دشوار است. درک روش مداخله اختلالات یادگیری می‌تواند، ما را به راهی برای پشت سر گذاشتن و درمان این مشکل هدایت می‌کند.

مربیان آموزش، معلمان، آموزگاران همراه با مادران و پدران و متخصصان می‌توانند از اقدامات عملی صحیح به کاهش رنج و درد این بچه‌ها کمک کنند و به وسیله راهبردهایی صحیح به کودکانی که اختلالات یادگیری دارند کمک کنند تا بوسیله تکنیک‌ها و روش‌های خلاقانه آموزش و یادگیری این اختلالات را درمسیر پیشرفت و موفقیت خود کم رنگ و بی اثر کنند.

مرید نیازی

مرتضی بختیاروند

بهار ۱۳۹۸ - اندیمشک